

Управління культури і туризму
Рівненської облдержадміністрації

КРАЩЕ. СУЧАСНЕ. ДИТЯЧЕ

Методичні поради батькам, вчителям, бібліотекарям
щодо ознайомлення з кращою сучасною українською
літературою для дітей

Випуск 4

Рівне, 2020

Управління культури і туризму
Рівненської облдержадміністрації
КЗ “Рівненська обласна бібліотека для дітей” РОР

КРАЩЕ. СУЧАСНЕ. ДИТЯЧЕ

Методичні поради батькам, вчителям, бібліотекарям щодо
ознайомлення з кращою сучасною українською
літературою для дітей

Випуск четвертий

Рівне, 2020

УДК 016:821

К 77

Краще. Сучасне. Дитяче : метод. поради батькам, вчителям, бібліотекарям щодо ознайомлення з кращою сучасною українською літературою для дітей. Вип. 4 / Рівнен. обл. б-ка для дітей ; уклад. З. Б. Мартинюк. – Рівне, 2020. – 16 с.

Методичні поради містять інформацію про кращі твори для дітей, які були відзначені преміями та здобули перемоги в літературних конкурсах у 2017-2020 роках.

Відповідальна за випуск:	Наталія Назарук
Підготувала:	Зінаїда Мартинюк
Комп'ютерна верстка:	Наталія Дибач

Значення літературних премій у сучасному суспільстві велике, адже саме завдяки їм масова зіниця зупиниться на котромусь із вартісних імен і таки хоч-не-хоч, а прочитає. А отже, твори таким чином, попри все, доходять до читача й виконують свою функцію

Вадим Скуратівський

Методичні поради містять оновлену інформацію про міжнародні та українські премії в галузі дитячої літератури. Його мета – ознайомити з письменниками та творами для дітей, які були відзначені преміями та здобули перемоги у літературних конкурсах у 2017-2020 рр. Він стане у нагоді бібліотекарям (особливо комплектаторам бібліотечних фондів), батькам, вчителям.

МІЖНАРОДНІ ПРЕМІЇ ТА ВІДЗНАКИ

Премія імені Ганса Крістіана Андерсена – найвідоміша та найпочесніша серед міжнародних відзнак в галузі дитячої літератури, її часто називають Малою Нобелівською премією. Вручається за видатний внесок у дитячу літературу найкращим письменникам і художникам-ілюстраторам дитячої книги. Премія започаткована у 1958 році Міжнародним комітетом з дитячої та юнацької літератури ЮНЕСКО, лауреатів оголошують один раз на два роки. Вручається 2 квітня, в день народження видатного данського казкаря.

Жаклін Вудсон, американська письменниця (2020)

THE ASTRID LINDGREN
MEMORIAL AWARD

Премія імені Астрід Ліндгрен – шведська премія за досягнення в літературі для дітей та юнацтва, заснована урядом Швеції 2002 року на честь видатної дитячої письменниці Астрід Ліндгрен. Премія вручається щорічно, її лауреатами можуть стати письменники, ілюстратори, диктори чи організації з усього світу, незалежно від мови та національності. Їхні твори повинні мати високий художній рівень та відповідати гуманістичним ідеалам і цінностям, що їх демонструє творчість Астрід Ліндгрен. Якщо мова йде про організацію, то оцінюється тривалість та результативність її роботи. Переможця премії визначає журі у складі 12 чоловік, в т. ч. один представник родини Ліндгрен.

Барт Моеярт, бельгійський письменник (2019)

Гіна Баск, письменниця з Південної Кореї (2020)

«Білі круки» («Білі ворони») – це перелік 250 найкращих дитячих книжок із понад 40 країн світу, який складає Мюнхенська дитяча бібліотека. Каталог вважається одним із ключових орієнтирів у світі дитячої й підліткової літератури і не лише представляє найкращі видання, а й визначає домінуючі тенденції для видавців, критиків, продавців книжок – і, звісно ж, для маленьких читачів та їхніх батьків. Процес відбору проходить з-поміж 9 тис. книжок, які щорічно надходять до Міжнародної Молодіжної Бібліотеки з усього світу. Фахівці обирають кілька десятків найкращих і пишуть на них рецензії, які публікуються в «Білих круках».

Галина Вдовиченко «Сова, яка хотіла стати жайворонком» (2019)

Оксана Була «Туконі – мешканець лісу» (2019)

Володимир Арєнєв «Сапієнси» (2020)

Галина Малик «Піратський скарб» (2020)

УКРАЇНСЬКІ ПРЕМІЇ ТА ВІДЗНАКИ

Національна премія імені Тараса Шевченка

- найвища в Україні творча відзнака за вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва, заснована 1961 року. За роки існування премії нею нагороджували видатних митців за високоідейні й високохудожні твори та роботи у галузі літератури, образотворчого мистецтва, музики, театрального мистецтва та кінематографії. На здобуття Національної премії висуваються нові оригінальні твори, опубліковані у завершеному вигляді протягом останніх п'яти років, але не пізніш як за півроку до їх висунення на здобуття Національної премії.

З 16 березня 2000 року відповідно до прийнятого Закону України «Про державні нагороди України», **Національна премія України імені Тараса Шевченка** була віднесена до державних нагород України. Указом Президента України від 4 жовтня 2010 року № 932/2010 визначено, що премія є найпрестижнішою творчою відзнакою за вагомий внесок у розвиток культури.

У 2019-2020 рр. за твори дитячої літератури письменники не відзначались.

Премія Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва присуджується щороку до дня народження Лесі Українки – 25 лютого за твори, які сприяють вихованню підростаючого покоління у душі національної гідності, духовної єдності українського суспільства та здобули широке громадське визнання. Заснована 1970 року як Літературна премія імені Лесі Українки, з 2004 року вона стала Премією Кабінету Міністрів України. У номінації «Літературні твори для дітей та юнацтва» були відзначені книги:

Іван Андрусяк «Зайчикова книжечка», «Третій сніг» (2018)

Премія імені Платона Воронька – українська щорічна премія НСПУ в галузі літератури для дітей. Премія заснована у 2018 році. Її присуджують у двох номінаціях: «Найкраща поетична книжка для дітей українською мовою» та «Найкраща прозова книжка для дітей українською мовою».

Анатолій Григорук «Перша доріжка в небо» (2018)

Леся Мовчун «Рожевий записник детектива Стасика» (2019)

Леся Пронь «Чути дзвоники святкові» (2019)

«Українська книжка року» – щорічна премія Президента України, заснована 2009 року. Присуджується указом Президента України до Дня працівників видавництв, поліграфії і книгорозповсюдження з метою відзначення авторів, видавництв та видавничих організацій, які зробили значний внесок у популяризацію української книжки та розвиток вітчизняної видавничої справи. Одна з номінацій –

«За сприяння у вихованні підростаючого покоління» – книжковому виданню творів дитячої літератури, посібнику або підручнику для дошкільників, учнів чи студентів.

У 2019-2020 рр. в цій номінації премія не присуджувалася.

«Коронація слова» – міжнародний літературний конкурс романів, п'єс, кіносценаріїв, пісенної лірики та творів для дітей. Метою конкурсу є підтримка новітньої української культури, пошук нових імен, видання найкращих романів книжками, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу кіно й театру, і як наслідок — наповнення українського ринку повнокровною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру – якісними українськими фільмами й п'єсами.

У 2018-2020 рр. за твори дитячої літератури письменники не відзначались.

«Молоду Коронацію» заснував у 2018 році Міжнародний літературний конкурс «Коронація слова». Мета нового конкурсу – показати всі обрії вітчизняної дитячої літератури, розкрити нерозвіданий літературний потенціал у молоді та привернути увагу до проблем підлітків через їх вираження у письмовому слові.

У 2019-2020 роках нагороди не присуджувалися.

«Еспресо. Вибір читачів» – книжкова премія, заснована у 2017 році телеканалом «Еспресо» та

підтримується ГО «Демфорум» з метою відзначати найкращі вітчизняні літературні новинки року та задля підтримки інтересу до читання книжок в Україні. Переможців визначають читачі шляхом голосування в бібліотеках України. Нагородження проходить у двох номінаціях: «Книги для дорослих» (віком старше 18 років) та «Книги для дітей та підлітків».

Тетяна Стус «Де Ойра?» (2017)

Анастасія Лавренішина «Дрімучий ліс» (2018)

Анастасія Нікуліна «Згряя» (2019)

«Книжка року» – це рейтинг книжок, який проводить Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі» як благодійну акцію для просування українського книговидавництва. З 1999 року визначення кращих книжок року найавторитетнішими експертами країни стало щорічним. У номінації *«Дитяче свято»* перемогли:

Улюблені вірші-3 (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА») (2018) /для малечі та молодших школярів/

Френсіс Бернет «Таємний сад» (2018) /для школярів середніх класів/

Микола Гоголь «Тарас Бульба» (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА») (2018) /підліткова та юнацька література/

Кузько Кузякін «#Що таке математика?» (2018) /пізнавальна та розвиваюча книга/

Галина Малик «Піратський маршрут» (2019) /для малечі та молодших школярів/

Микола Гоголь «Пропала грамота» (А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА) (2019) /для школярів середніх класів/

Гелен Дельфорж «Мама» (2019) /підліткова та юнацька література/

Леонід Ушкалов «Сковорода від А до Я» (2019) /пізнавальна та розвиваюча література/

Книга року «Глиняний кіт» за версією Національної спілки письменників України: визначення переможців кращих книжок року відбувається у номінаціях: «Поезія», «Проза», «Драматургія», «Критика, літературознавство», «Публіцистика, есеїстика», «Художній переклад», «Дитяча література», «Антологія». Експертами конкурсу «Книга року «Глиняний кіт» є представники Національної спілки письменників України, Інституту літератури НАН України ім. Т.Г. Шевченка, Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, Національного музею літератури України і газети «День». У рейтинговій акції також беруть участь українські видавництва.

У номінації *«Дитяча література»* 2019-2020 рр. письменники не відзначалися.

Книга року ВВС – літературна нагорода україномовним літературним творам, що присуджується Британською телерадіомовною корпорацією. З 2012 року премія оголошується у двох категоріях:

«**Книга року ВВС**» та «**Дитяча Книга року ВВС**». Номінують книги на конкурс видавництва, переможця визначає журі. Від одного видавництва у кожній категорії організатори приймають до трьох повноформатних книжок

нової української прози, виданих у період між щорічним Львівським форумом видавців (проходить у вересні), а видавництвам книжок-попередніх переможців дозволяється додатково номінувати одну книгу автора-переможця. Переможці у категорії «Дитяча Книга року ВВС»:

Сашко Дерманський «Мері» (2018)

Володимир Аренєв «Сапієнси» (2019)

Уляна Чуба «Мед і Паштет – фантастичні вітрогони» (2020)

«Найкраща Книга Форуму видавців» - премія, що вручається з 1994 року, і якою визначаються найкращі українські видання. Щороку на здобуття премії номінуються не менше, ніж 300 книжок від понад 100 видавництв. Унікальним є склад журі, члени якого підбираються за професійною ознакою: літератори (письменники та перекладачі); літературознавці та літературні критики; бібліотекарі; педагоги; науковці; бізнесмени; митці; журналісти; громадські діячі, політики та державні службовці. Відзначались в т. ч. книги для дітей:

Мар'яна Савка «Родинна абетка» (2019) /література для дітей від 0 до 5/

«Фонтан казок. Сучасні українські казки» (2019) /література для дітей від 6 до 12/

Стефан Каста «Експедиція з мурахою Софі» (2019) /література для дітей від 9 до 12/

Зофія Фаб'яновська-Міцик «Банзай. Японія для допитливих» (2019) /література для підлітків і YA/

Відзнака **«Золотий письменник України»** заснована Тетяною та Юрієм Логушами у 2012 році та надається письменникам-романістам Міжнародним Благодійним Фондом «Мистецька Скарбниця» з метою: відзначити та вшанувати тих українських письменників, чії романи здобули широке визнання читачів, про що свідчать тиражі їхніх творів, які сумарно перевищують 100 тисяч примірників, виданих у формі паперової книжки за період від початку 2000-го року до теперішнього часу; донести до свідомості суспільства вагомість знайомства із «Золотими письменниками» України для ще більшої популяризації їхніх творів та збільшення накладів; сприяти розвитку українського красного письменства в Україні та в цілому світі.

Відзнаку «Золотий письменник України» 2020 р. не отримували письменники, які пишуть для дітей.

«Краща книга Рівненщини» – літературний конкурс, заснований Рівненським обласним відділенням Української бібліотечної асоціації та проводиться у партнерстві з бібліотеками області з 2009 року.

Переможці у номінації *«Краще видання для дітей»*:

Віра Правоторова «Віршики та оповідки з бабусиною валізки» (2019)

Олексій Городний «Я по сходинах іду» (2020)

Додаток 1

Список книг та авторів, відзначених нагородами

- Андрусяк І. «Зайчикова книжечка», «Третій сніг»
Аренев В. «Сапієнси»
Баєк Г.
Бернет Ф. «Таємний сад»
Була О. «Туконі – мешканець лісу»
Вдовиченко Г. «Сова, яка хотіла стати жайворонком»
Вудсон Ж.
Гоголь М. «Пропала грамота», «Тарас Бульба»
Городний О. «Я по сходинках іду»
Дельфорж Г. «Мама»
Дерманський С. «Мері»
Каста С. «Експедиція з мурахою Софі»
Кузякін Кузько. «#Що таке математика?»
Лавренішина А. «Дрімучий ліс»
Малик Г. «Піратський маршрут»
Моеярт Б.
Нікуліна А. «Згряя»
Правоторова В. «Віршики та оповідки з бабусиної валізки»
Стус Т. «Де Ойра?»
Савка М. «Родинна абетка»
Улюблені вірші-3
Ушкалов Л. «Сковорода від А до Я»
Фаб'яновська-Міцик З. «Банзай. Японія для допитливих»
Фонтан казок. Сучасні українські казки
Чуба У. Мед і Паштет – фантастичні вітрогони

Список використаних інтернет-ресурсів

Відомі лауреати премії Андерсена // Читомо : культура читання і мистецтво книговидання. – Режим доступу : <https://bit.ly/3oSGl4P>. – Назва з екрана.

Оголошено лауреатку премії Астрід Ліндгрєн // ЛітАкцент. – Режим доступу : <https://bit.ly/3aadULB>. – Назва з екрана.

Відомий лауреат премії Астрід Ліндгрєн // Читомо : культура читання і мистецтво книговидання. – Режим доступу : <https://chytomo.com/vidomyj-laureat-premii-astrid-lindgren/>. – Назва з екрана.

Михайлова В. Дві українські книжки потрапили у престижну колекцію «Білі круки-2019» // Читомо : культура читання і мистецтво книговидання. – Режим доступу : <https://chytomo.com/dvi-ukrainski-knyzhky-potrapyly-u-prestizhnu-kolektsiiu-bili-kruky-2019/>. – Назва з екрана.

Дві українські книжки потрапили до престижного каталогу «Білі круки 2020» // НСПУ : Національна спілка письменників України : [вебсайт]. – Режим доступу : <https://nspu.com.ua/novini/dvi-ukrainski-knizhki-potrapili-do-prestizhnogo-katalogu-bili-kruki-2020/>. – Назва з екрана.

Стали відомі лауреати премії імені Лесі Українки // Укрінформ : мультимедійна платформа іномовлення України. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2628885-stali-vidomi-laureati-premii-imeni-lesi-ukrainki.html>. – Назва з екрана.

Книжкова премія «Еспресо. Вибір читачів» // Всеукраїнський Демфорум : проекти. – Режим доступу : <https://demforum.org/proekty/knyzhkova-premiia-espresovybir-chytachiv-2020>. – Назва з екрана.

У Києві відбулося нагородження переможців Всеукраїнського рейтингу «Книжка року»-2018 // Міністерство культури України : офіційний сайт. – Режим доступу : <https://bit.ly/3aasItF>. – Назва з екрана.

Назвали переможців Всеукраїнського рейтингу «Книжка року–2019 // Укрінформ : мультимедійна платформа іномовлення України. – Режим доступу : <https://bit.ly/3nmOzSr>. – Назва з екрана.

Волкова О. Книга року BBC-2019 оголосила переможців. Хто вони? / О. Волкова // BBC NEWS Україна. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50665310>. – Назва з екрана.

Переможці Книги року BBC-2018 // BBC NEWS Україна. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/news-46569064>. – Назва з екрана.

Назвали найкращі книги Форуму видавців 2019 // Високий замок : щоденна газета. – режим доступу : <https://wz.lviv.ua/news/397743-nazvaly-naikrashchi-knyhy-forumu-vydavtsiv-2019>. – Назва з екрана.

На Рівненщині визначили «Кращу книгу Рівненщини»
// Рівненська обласна державна адміністрація : офіційний
вебсайт. – Режим доступу : <https://www.rv.gov.ua/news/narivnenshchini-viznachili-krashchu-knigu-rivnenshchini>. – Назва
з екрана.

Краще видання для дітей // Рівненська обласна
універсальна наукова бібліотека : [вебсайт]. – Режим
доступу : <http://libr.rv.ua/ua/read/87-kracshe-vidannya-dlya-ditej/>. – Назва з екрана.

Методичні поради батькам, вчителям,
бібліотекарям щодо ознайомлення з кращою
сучасною українською літературою для дітей

2020

Краще. Сучасне. Дитяче

Випуск 4

Видавець та виготовлювач:

Рівненська обласна бібліотека для дітей

33028, м. Рівне

вул. Симона Петлюри, 27

Тел. (0362) 623-423

<http://rdobd.com.ua/>

dtbiblioteka@gmail.com

